

- Criteria voor bemiddelingsvormingen

I. VORMING VAN DE ERKENDE BEMIDDELAAR

1. WAAROM DE INHOUD VAN DE OPLEIDING WIJZIGEN

Naar aanleiding van de klachten die ingediend werden bij de Federale Bemiddelingscommissie, heeft een werkgroep binnen de Federale Bemiddelingscommissie voorgesteld om het opleidingsprogramma aan te passen.

Het initiële voorstel van vernieuwd opleidingsprogramma werd herwerkt rekening houdend met zowel reflecties binnen de groep, als met de opmerkingen die gemaakt werden door de opleidingsinstituten, alsook met de vereisten van de wet van 18 juni 2018 (B.S. 2 juli 2018):

Dit alles leidt tot een voorstel van programma dat zowel moet leiden **tot een verdieping van de inhoud alsook een verhoging van het aantal uren opleiding** teneinde **kwaliteitsvolle bemiddelaars te erkennen**.

De Federale Bemiddelingscommissie is van oordeel dat het gemeenschappelijk deel ten minste 100 uur moet bedragen rekening houdend met de ingevoerde bescherming van de titel van erkend bemiddelaar. (zie art. 227 quater van het Strafwetboek.)

2. INHOUD VAN HET GEMEENSCHAPPELIJK GEDEELTE INZAKE BEMIDDELING (MINIMUM 100u)

Gelet op de beslissing van 1 februari 2007 wordt artikel 12 gewijzigd als volgt:

Opdat de kandidaat bemiddelaars “het kennen, het kunnen en het zijn” zouden kunnen integreren, moet de vorming worden gespreid over minstens 6 maanden. Een spreiding over deze termijn moet de kandidaat toelaten de filosofie, de methodologie en de tools noodzakelijk om beroepshalve te bemiddelen te verwerven met als uiteindelijk doel zich de “identiteit van bemiddelaar” eigen te maken.

De vorming moet zich toespitsen op “**het kennen, het kunnen en het zijn**”, die op transversale wijze worden gegeven, inzonderheid aan de hand van praktische oefeningen, rollenspelen en supervisies.

- Kennen: de volgende aangelegenheden komen systematisch aan bod in het kader van (in interactie met) de bemiddelingspraktijk: begrippen op het gebied van conflict, psychologie, sociologie, filosofie, communicatie, recht, deontologie, enz.
- Kunnen: experimenteren met de tools van de bemiddelaar (actief luisteren, herformuleren, caucus, enz.), ontwikkelen van het analytisch vermogen, zich het

bemiddelingsproces eigen maken en vertrouwd worden met verscheidene communicatietechnieken, kortom de “praktische” kant van de bemiddeling (analytisch vermogen, bemiddelingsproces, communicatie, tools, enz.).

- Zijn: een passende attitude, zelfkennis (inzonderheid de wijze van reageren op het conflict, grenzen, enz.), vaardigheden van de bemiddelaar (vermogen om de eigen meningen en waarden terzijde te laten, optimisme, geduld, enz.), neutraliteit, onpartijdigheid, enz., inzonderheid aan de hand van praktische oefeningen, rollenspelen en supervisies.

Minstens één opleider-erkend bemiddelaar moet de pedagogische coördinatie van de opleiding verzekeren. Alle opleidingen bepaald in het vormingsprogramma moeten een rechtstreeks verband hebben met bemiddeling. De Federale Bemiddelingscommissie adviseert in het opleidingsprogramma een gelijk aantal uren praktijk en theorie. (wijziging van de paragraaf op 14/02/2019).

De opleidingsdagen bedragen maximaal zes **lesuren**.

De basisopleiding bestemd om **de titel van “erkend bemiddelaar”** te behalen (minimaal 100 uren, gewijzigd op 13/09/2018) is als volgt samengesteld:

“Bewustmaking rond bemiddeling”:	10 uur
“Recht”:	12 uur
“Psychologie”:	12 uur
“Sociologie”:	6 uur
“Communicatie”:	15 uur
“Conflict”:	12 uur
“Deontologie en ethiek”:	9 uur
“Bemiddelingsproces en bemiddelingspraktijk”:	24 uur

De verdeling van het aantal uren binnen het kader van 100 uur minimum wordt aan de appreciatie van de opleidingsinstituten gelaten. Zij beslissen in functie van hun doelpubliek en de gebruikte pedagogische methode.

Aangeraden wordt de evaluatieroosters te gebruiken hen verstrekt door de Federale Bemiddelingscommissie.

II. GEMEENSCHAPPELIJK GEDEELTE – 100 UUR / MINIMUM

DE VORMING DIE GEVOLGD WORDT MET HET OOG OP HET VERWERVEN VAN DE TITEL VAN ‘ERKEND’ BEMIDDELAAR BEVAT EEN BASISVORMING. OVEREENKOMSTIG ARTIKEL 3/16 VAN HET REGLEMENT MOET DEZE BASISVORMING AANGEVULD WORDEN MET EEN GESPECIALISEERDE MODULE (ZIE PAGINA 7 EN VOLGENDE) DIE OVEREENSTEMT MET DE BEOOGDE BEROEPSPRAKTIJK.

TER HERINNERING MOET DE BEMIDDELAAR DE VEREISTE VAARDIGHEDEN HEBBEN VOOR DE AARD VAN HET GESCHIL.

Bewustmaking rond « bemiddeling » : (10u)

1. Algemene bemiddelingsprincipes (ethiek / filosofische, psychosociale benadering van de bemiddeling, enz.);
2. Kader, proces, houding, rol, uitdagingen, enz.;
3. Analytische studie van de verschillende vormen van conflictoplossing (ADR);
4. Gebruik van de term “bemiddeling” in verschillende domeinen (zoals bijvoorbeeld familiale zaken, burengeschillen, arbeidsverhoudingen, interculturele verhoudingen, handelsrelaties, enz.);
5. Grenzen van de interventie van de bemiddelaar (en rol), plaats van de deelnemers aan het bemiddelingstraject en alle actoren in de bemiddeling;
6. Integratief onderhandelen (ook beredeneerd onderhandelen of onderhandelen op belangen genoemd);
7. Filosofische en psychosociale toolbox om de menselijke relaties te analyseren en in dit perspectief actie te ondernemen: de analytische beginselen en paradigma's, de concepten “psychosociale actor” en “psychosociale verhoudingen”, het symbolisch interactionisme (Goffman), de theorie van het communicatieve handelen (Habermas), de rechtvaardigingstheorie (Boltanski en Thévenot), de erkenningstheorie (Honneth).

De eerste zes onderdelen van deze module zijn verplicht, de zevende is optioneel.

Onderdeel “theoretische en praktische aspecten van het recht “: (12u)

1. Rechtsbronnen (Belgisch, Europees en internationaal recht);
2. Verbintenissen en contracten (minnelijke schikking: voorwaarden inzake vorm en inhoud) – juridische handelingsbekwaamheid (minderjarige, mentale handicap, afhankelijkheid, enz.) – mandaat en bevoegdheid;
3. Verschillen tussen openbare orde – dwingende bepalingen – aanvullende bepalingen bijvoorbeeld in familiale zaken, sociaal recht, economisch recht, enz.;
4. Waarborgen, verzekeringen en aansprakelijkheid;
5. Belgische wetgeving inzake bemiddeling (vertrouwelijkheid en vrijwillig karakter, verschil gerechtelijke/buitengerechtelijke bemiddeling, erkenningsvoowaarden, rol van de FBC, bemiddelingsprotocol en bemiddelingsakkoord, rechtszekerheid) – verhouding en bruggen tussen rechtspraak en bemiddeling;
6. Diverse vormen van conflictoplossing (verzoening, bemiddeling, arbitrage, ombudsman, deskundigenonderzoek, enz.) en hun toepasselijke wetgeving (bijvoorbeeld familierecht, arbeidsrecht, rechten van de patiënt, wetboek van economisch recht, administratief recht, onderwijsrecht, herstelbemiddeling en/of bemiddeling in strafzaken, collaborative law; enz.
7. Bemiddelingsclausule (preventie);
8. Opstellen van een bemiddelingsakkoord (al dan niet met het oog op de homologatie ervan);

9. Verschillen tussen homologatie van het bemiddelingsakkoord en juridische bekrachtiging van een akkoord (theorie en praktijk).

De vormingsinstanties kunnen op basis van de vooropleiding van de kandidaat-bemiddelaar vrijstellingen toekennen.

Onderdeel “theoretische en praktische aspecten van de psychologie”: (12u)

1. Begrippen uit de psychologie en de psychopathologie;
2. Begrippen van groepsdynamiek en -psychologie;
3. Begrijpen en duiden van de psychologische posities van personen in conflict (slachtoffer / beul / redder), de conflicten en de persoonlijke problemen;
4. Uitdieping van de specifieke rollen en de verschillende posities van de bemiddelaar (onderscheid met therapie, coaching, sociaal werk, management, enz.);
5. Begrip van de diverse psychologische stromingen;
6. Verdedigingsmechanismen in conflictsituaties en emotionele redenen daarvoor, rouw, gesocialiseerde uitdrukking van het conflict.

De vormingsinstanties kunnen op basis van de vooropleiding van de kandidaat-bemiddelaar vrijstellingen toekennen.

Onderdeel “theoretische en praktische aspecten van sociologie”: (6u)

1. Analyse van situaties waarmee de bemiddelaar te maken krijgt (naast elkaar bestaande paradigma's – dynamische spiraal – context van multiculturele / interculturele of normatieve evoluties);
2. Het vergroten van het denkvermogen ten aanzien van uiteenzettingen (distantiëring, metapositie, enz.), de voorzieningen en de bemiddelingspraktijken;
3. Historisch-geografische oorsprong van bemiddeling, referentiekaders, concepten om verschillende dimensies te onderscheiden, actiestrategieën en/of vormen in de bemiddelingspraktijk of andere vormen van conflictoplossing, tools voor de sociologische analyse van sociale verhoudingen;
4. Groepsaffiniteiten, sociale identiteiten en conflicten;
5. Theorie van de autoritaire persoonlijkheid (Adorno);
6. Zondeboktheorie (Dollard & Miller);
7. Sociale leertheorie (Bandura & Mischel);
8. Realistische conflicttheorie (Sheriff) en theorie van de sociale identiteit (Tajfel & Turner);
9. Groepsanalyse, structurering van overeenkomsten en verschillen.

Punt 1 en 2 zijn verplicht, 3 tot 9 zijn optioneel. Elkeen kiest 3 optioneel aangeboden modules.

De vormingsinstanties kunnen op basis van de vooropleiding van de kandidaat-bemiddelaar vrijstellingen toekennen.

Onderdeel “ theoretische en praktische aspecten van communicatie”: (15u)

1. Theorie en praktijk (systeemtherapie, geweldloze communicatie, enz.);
2. Concepten en methoden inzake communicatie, communicatiepijlers (vragen – ontvangen, geven – weigeren);
3. Beheer van relaties en percepties (tussen personen / groepen / gemeenschappen / culturen);
4. Kritische reflectie over persoonlijke communicatiewijze als bemiddelaar;
5. Strategieën en interacties inzake communicatie;
6. Obstakels voor communicatie;
7. Veranderingstheorie (Type I-II) (Morris, Berlo, Newcomb, Barlund, enz.);
8. Conversatie- en communicatietheorieën (context, taal, impliciteit, argumentatie, enz.);
9. Groeps- en teamdynamiek in de arbeidswereld (interpersoonlijke, collectieve communicatie).

De punten 1-9 zijn verplicht.

Onderdeel “conflict”: (12u)

1. Identificatie van het ontstaan en de escalatie van het conflict (ontwikkeling van het conflict);
2. Standpunten en reacties van alle partijen (bemiddelden en bemiddelaar) ten aanzien van het conflict;
3. Aanpak van het conflict overeenkomstig het drieluik: angst, verdediging, verlangen;
4. Verduidelijking en beheer van het conflict;
5. Interventiestrategieën naargelang het soort conflict, interpersoonlijke en collectieve conflicten;
6. Onderscheid tussen conflict, agressie en geweld;
7. Bijdragen uit de systeemdenken en het constructivisme voor de notie van het probleem.

De punten 1-7 zijn verplicht.

Onderdeel “ethiek en deontologie” en verplichtingen van de erkend bemiddelaar: (9u)

1. Ethiek, moraal en wetgeving;
2. Omschrijvingen en principes;
3. Gelijkheid van de bemiddelden, billijkheid en rechtvaardigheid bij bemiddeling en justitie;
4. Gedragscode: inhoud (onpartijdigheid, onafhankelijkheid, vertrouwelijkheid, enz.) en voorbeelden naar aanleiding van klachten ontvangen door de FBC;
5. Afstemming van het beheer van het proces en het akkoord dat de wil van de partijen moet weergeven;
6. Bevoegdheden en grenzen van de bevoegdheid van de bemiddelaar;
7. Rolverwarring (verschillende rollen, geen protocol, geen erkenning, deelname aan voortgezette vorming, wettigheid van het akkoord);
8. Europese deontologische code m.b.t. bemiddeling;

9. Naast elkaar bestaande deontologische beroepscode, TIC (internet, sociale netwerken, e-mail, enz.);
10. Deontologische vraagstukken in het kader van het bemiddelingsproces;
11. Fiscale, sociale en administratieve verplichtingen als erkend bemiddelaar.

De punten 1 tot 11 zijn verplicht.

Onderdelen “bemiddelingsproces” en “bemiddelingspraktijk”: (24u)

1. Van protocol tot akkoord;
2. Controle van de bevoegdheden en vaardigheden, spelen en uitdagingen in bemiddeling;
3. Plaats en inbreng van deskundigen / raadgevers;
4. Identificatie van de vragen, verwachtingen, behoeften en belangen (individueel en gemeenschappelijk);
5. Bemiddelingsmodellen (faciliterend, evaluerend, transformerend, integrerend, oplossingsgericht, rechtstreekse/onrechtstreekse bemiddelingen, enz.);
6. Kader, rol van de bemiddelaar (verschil tussen bemiddeling, informeren, adviseren, therapie, coaching, enz.);
7. Plaats van afwezig, geheime agenda's, enz. bij bemiddeling;
8. Opvang en beheer van emoties;
9. Specifieke tools (actief luisteren, distantiëring (van de eigen persoon en het proces), observatie, uitwerking van hypothesen, sociogram, genogram, creativiteit, caucus, enz.);
10. Rekeninghoudend met de theoretische inbreng, ontwikkeling van de praktische tools (beredeneerd onderhandelen, actief en empathisch luisteren, observeren, enz.), houding, voordelen en beperkingen van de bemiddeling, stappen, uitdagingen, methodologie en technieken inzake interventie, passende attitudes (het zijn);
11. Concrete context waarin de bemiddeling zich afspeelt; illustratie met voorbeelden: familie, buurt, wijk, bedrijf, commercieel, internationaal, enz.
12. Specifieke kenmerken van de bemiddeling (plaats van de bemiddeling, zittingen / sessies, bevoegdheden, adviezen, caucus, meerpartijenoverleg, nieuwe technologieën, enz.).

De punten 1-12 zijn verplicht.

Artikel 13 wordt aangevuld als volgt.

De **praktijk oefeningen** georganiseerd in het gemeenschappelijk gedeelte omvatten inzonderheid de volgende items met het oogmerk de nodige bemiddelingsvaardigheden te verwerven (alle soorten bemiddeling):

- De stappen in een bemiddelingsproces;
- De interventies in concrete situaties;
- De communicatievaardigheden;
- De vaardigheden op het stuk van het bemiddelingsproces;
- De vaardigheden op het stuk van beredeneerde onderhandeling;
- Rollenspelen.

Het is raadzaam gebruik te maken van de roosters “zelfevaluatie voor bemiddelaars” en “eindevaluatie van kandidaat-bemiddelaars” die de FBC bezorgt aan de vormingscentra.

De deelnemers aan de vorming ontvangen aan het begin van de vorming de zelfevaluatiegids NL/FR.

STAGE : een stage van 20 uur bij een erkende bemiddelaar wordt aanbevolen. Tijdens deze stage wordt het volledige bemiddelingstraject doorlopen. De stage kan zowel actief of passief zijn, afhankelijk van de keuze van de erkende bemiddelaar. De stage wordt geëvalueerd. De erkende bemiddelaar licht ook het sociaal statuut van de erkende bemiddelaar toe (zelfstandige, arbeidsovereenkomst,...).

VALIDATIE : stage geldt als permanente vorming voor de erkende bemiddelaar die de stage begeleidt: maximaal 6 u / 18 u kan in aanmerking komen mits voorlegging van een door de stagiair en stagemester ondertekend attest.

III. SPECIALISATIEMODULES

Overeenkomstig de wet van 18 juni 2018 moet elke bemiddelaar die erkend wenst te worden een basisopleiding (van minimum 100 uur) en minstens één specialisatie hebben gevolgd.

Specialisatiemodules (gewijzigd op 11/10/2018):

- MODULE “BEMIDDELING IN FAMILIEZAKEN” - 60 uur
- MODULE “BEMIDDELING IN BURGERLIJKE ZAKEN” - 30 uur
- MODULE “BEMIDDELING IN HANDELSZAKEN” - 30 uur
- MODULE “BEMIDDELING IN ARBEIDSRELATIES EN SOCIALE ZEKERHEID” - 30 uur
- MODULE “BEMIDDELING IN OVERHEIDSINSTANTIES” - 30 uur

Later kunnen daar andere specialisatiemodules worden aan toegevoegd.

De opleidingsinstituten zullen ook voor deze een erkenning kunnen aanvragen.

MODULE “BEMIDDELING IN FAMILIEZAKEN” – min 60 uur

De vorming omvat de volgende items:

1. Recht

- Huwelijk, wettelijke samenwoning, feitelijke samenwoning;
- Echtscheiding en scheiding van tafel en bed, feitelijke scheiding;
- Financiële aspecten en aangelegenheden met betrekking tot de kinderen (bijvoorbeeld ouderlijk gezag, persoonlijke relaties, modaliteiten van huisvesting van de kinderen, onderhoudsverplichtingen, verdeling van het vermogen, procedures, fiscale en sociale aspecten, levensonderhoud, enz.);

- Onderhoudsverplichtingen tussen meerderjarigen;
- Huwelijksvermogensrecht en erfrecht;
- Gerechtelijke procedures in familiezaken.

2. Psychologie en sociologie

- Psychologie en sociologie van de families;
- Psychologische effecten van de familiale conflicten (lijden, rouw, enz.);
- Familiale verhoudingen en -dynamieken (daaronder begrepen degene die voortvloeien uit de vooruitgang van de geneeskunde, meemoederschap, enz.);
- Bijzondere situaties: geweld binnen de familie, verslavingsvormen, interculturele dimensie, nieuwe vormen van ouderschap, enz.;
- Plaats van het kind, de jongere in de bemiddeling, enz. (waarde van het akkoord).

3. Bemiddeling in familiezaken

- Specifieke vormen, begripsinhoud en oefeningen (onder meer echtscheiding en scheiding, ouderlijk gezag, huisvesting van de kinderen, recht op persoonlijke relaties, financiële aspecten (ten aanzien van de kinderen, de andere partner), verdeling van het vermogen, seniorenbemiddeling, intergenerationele bemiddeling, enz.);
- Bemiddeling in het kader van de familiale verhoudingen (genogram);
- Bemiddeling in bijzondere situaties: (gezinsherenigingen), geweld, mishandeling, verslaving, overlijden, culturele diversiteit, enz.;
- Bemiddeling en jeugdbescherming;
- Praktische oefeningen inzake bemiddeling in familiezaken.

4. Kennismaking met internationale familiale bemiddeling (gewijzigd op 11/10/2018)

MODULE “BEMIDDELING IN BURGERLIJKE ZAKEN” – min 30 uur

De vorming omvat de volgende items:

1. Zakenrecht: mede-eigendom, rol van de syndicus, eigendomsrecht, erfdiensbaarheid, mandeligheid, stedenbouwkundige aspecten, burenbemiddeling, enz.;
2. Contractenrecht : contractuele relaties, waaronder consumentenbescherming, huur, etc.
3. Het proces van interpersoonlijke bemiddeling (pendelen, bijeenkomsten in plenum, afzonderlijke gesprekken (caucus), enz.;
4. Bemiddeling en inzet, proces / traject, houding van de bemiddelaar;
5. Groepsbemiddeling (groepsdynamiek, bevoegdheden, leiderschap, delegeren, enz.;
6. Rol van de raadslieden van partijen inzake bemiddeling in burgerzaken;
7. Rol van de deskundigen en tussenkomende derden bij een bemiddelingsproces;
8. Praktische oefeningen inzake bemiddeling in burgerlijke zaken;
9. Kennismaking met internationale burgerlijke bemiddeling (gewijzigd op 11/10/2018).

MODULE "BEMIDDELING IN HANDELSZAKEN" – min 30 uur –

De vorming omvat de volgende items:

1. Specifieke kenmerken van de bemiddeling in handelszaken (plaats van de bemiddeling, zittingen / sessies, machtposities, adviezen, caucus, meerpartijenoverleg, nieuwe technologieën, enz.);
2. Theorie en praktijk van de integratieve onderhandeling (herhaling);
3. Consumentenbescherming;
4. Exclusieve verkoopconsessies;
5. Contractuele relaties;
6. Uitdrukking van emoties in handelszaken;
7. Rol van de raadslieden van partijen inzake bemiddeling in handelszaken;
8. Rol van de deskundigen en tussenkomende derden bij een bemiddelingsproces;
9. Praktische oefeningen inzake bemiddeling in handelszaken;
10. Kennismaking met internationale commerciële bemiddeling (gewijzigd op 11/10/2018).

MODULE "BEMIDDELING IN ARBEIDSRELATIES EN SOCIALE ZEKERHEID" – min 30 uur

De vorming omvat de volgende items:

1. Noties van het arbeidsrecht (individueel en collectief), de sociale zekerheid en maatschappelijke integratie (OCMW, uitkeringen voor gehandicapten, werkloosheid, ziekteverzekering, pensioen, uitkeringen, arbeidsongeval, rechten en verplichtingen van werknemers en werkgevers. Verzoeningsprocedure bij de arbeidsrechtbank en bemiddeling;
2. Groeps- en teamdynamiek in de arbeidswereld (interpersoonlijke, collectieve communicatie);
3. Naast elkaar bestaande paradigma's (dynamische spiraal);
4. De verschillende logica's van de actoren in de organisaties en de bedrijfscultuur;
5. Terugkerend gedrag, grondbestanddelen, bronnen van conflicten op het werk;
6. Lijden op het werk (pesterijen, burn-out, enz.) en de arbeidsgeneeskunde;
7. Interpersoonlijke en collectieve conflicten op het werk;
8. Autoriteit en machtsverhoudingen;
9. Verschillende dimensies in de arbeidsomgeving:
 - menselijk, individueel, subjectief (uitdrukking van emoties, enz.);
 - relationeel, de uitwisselingen tussen individuen of groepen van individuen;
 - materieel, structureel, tactisch;
 - milieu gerelateerd;
10. Rol van de raadslieden van partijen bij de bemiddeling;
11. Bemiddeling in de arbeidsrelaties (voor – tijdens – na de procedure) – bijzondere technieken – interpersoonlijke aspecten van de communicatie;
12. Praktische oefeningen inzake bemiddeling in arbeidsrelaties;
13. Kennismaking met internationale sociale bemiddeling (gewijzigd op 11/10/2018).

MODULE “BEMIDDELING IN OVERHEIDSINSTANTIES” – min 30 uur

De vorming omvat de volgende items:

1. Veranderingen in de verhouding tussen de administratie en de burger (meer horizontale en wederkerige relatie, mondige burger, onderhandelende administratie, ...);
2. Wat is er typisch aan conflicten met de overheid (koude conflicten, snelle juridisering, machtspositie overheid, kloof tussen de benadering van de overheid en de leefwereld van de burger, ...);
3. Juridisch kader (overheid kan publiekrechtelijk en privaatrechtelijk optreden, legaliteitsbeginsel, specialiteitsbeginsel, waarde vaststellingsovereenkomst, aanvechtbaarheid vaststellingsovereenkomst, uitvoering vaststellingsovereenkomst, problematiek rond het mandaat, openbaarheid van bestuur versus de vertrouwelijkheid van de bemiddeling, ...);
4. Beleidsmatig kader (invloed van vastgesteld beleid);
5. Financieel kader (budgettaire beperkingen en controles);
6. Waar lopen ambtenaren tegenaan als ze in een bemiddeling stappen ? (bv. Gebondenheid aan instructies, reflex om direct naar de regels terug te grijpen, op veilig willen spelen, persoonlijke eigenschappen die bemiddeling uitdagender maken, ...);
7. Waar lopen burgers tegenaan als ze in een bemiddeling met de overheid stappen ? (bv. weinig inzicht in werking overheid, de onbeweeglijke overheid, niet verder kunnen kijken dan het individueel belang, ...);
8. Wanneer is bemiddeling met de overheid al of niet aangewezen ?
9. Enkele specifieke thema's : bemiddeling in leefmilieu en ruimtelijke ordening, in ambtenarenzaken, bij bouwprojecten met de overheid, in publieke ziekenhuizen, in het gemeenschapsonderwijs, bij handhaving, enz. Voorbeelden van praktische oefeningen inzake bemiddeling in arbeidsrelaties;
10. Te nemen voorzorgen: goede informatie aan de partijen en hun raadslieden m.b.t. de specificiteit, omgaan met verjaringstermijnen;
11. Deelname in de kosten van de bemiddeling;
12. Hoe omgaan met de (on)mogelijkheid tot homologatie, tenzij strijdig met de openbare orde.

IV. VOORTGEZETTE VORMING - minimum 18u/2 jaar

Voorwoord

De voortgezette vorming heeft tot doel kennis, vaardigheden en bemiddelingspraktijk te actualiseren, verdiepen en verrijken. Het is van fundamenteel belang dat elke bemiddelaar geëngageerd blijft in de bemiddelingspraktijk en erover waakt de vormen die hij kiest zo divers mogelijk te maken.

- **de vrijkaart waar erkende opleidingsinstanties op heden over beschikken wordt afgeschaft vanaf 1 september 2019 (gewijzigd op 11/10/2018).**

- **De beslissing van 18 december 2008, gewijzigd op 11 juni 2009, 6 mei 2010, 28 april en 9 juni 2011 betreffende de voortgezette vorming wordt gewijzigd.**

Onderscheid moet worden gemaakt tussen erkende en niet-erkende vormingen. Opdat deze laatste gevaloriseerd zouden kunnen worden moet bewezen worden dat ze een direct verband vertonen met de bemiddelingspraktijk.

Komen in aanmerking als voortgezette vorming voor 18 uur – op voorwaarde dat een aanwezigheidsattest wordt voorgelegd – alle vormingen en conferenties, erkend of bewezen een onmiddellijke band te hebben met de bemiddelingspraktijk.

Kunnen voor maximum 6 uur worden erkend:

- Gevolgde intervisie en/of supervisie op voorwaarde dat deze intervisie plaatsvindt in een groep van minstens 5 bemiddelaars waarvan de meerderheid erkende bemiddelaars zijn.
- Academische of wetenschappelijke bijdragen (inbegrepen het opstellen van de syllabus), het geven van conferenties (inbegrepen het opstellen van de tekst), het schrijven van artikels, boeken of andere bijdragen.
- Het omkaderen van een stage of het coachen van rollenspelen in het kader van opleidingen in bemiddeling.

Opdat het **dossier** van **permanente vorming** voor erkenning **in behandeling** zou worden genomen moet het ingediend worden aan de hand van het formulier verstrekt door de FBC. Attesten, documenten e.d. van de gevolgde vormingen moeten worden bijgevoegd.

Wat betreft **gevolgde niet-erkende vormingen** zoals daar zijn NLP, systemische benadering, coaching, e.a. in aanmerking zouden worden genomen moet **aangetoond** worden dat ze **nuttig** zijn voor de bemiddelingspraktijk. Het programma, de inhoud en het attest van de niet erkende vorming moeten worden toegevoegd.

Louter indicatief worden enkele voorbeelden gegeven van mogelijke voortgezette vormingen

“Geweld en pesterijen” (18 uur), met als items:

- Omschrijvingen, vormen, cycli van geweld;
- Profielen van agressors en slachtoffers;
- Typologie in de relaties;
- Communicatievormen;
- Technieken om escalatie te voorkomen, te herkennen reacties;
- Attitudes ten overstaan van geweld;
- Opsporing van indicatoren van geweld;
- Hoe bemiddelen met personen die geweld hebben ondergaan?

“Financiën en vermogen” (18 uur):

- Geld: oorsprong, geheimen, symbolische waarde, enz.;
- Plaats binnen de familie, de onderneming;
- Rol en functie van het geld op het tijdstip van het conflict, van de scheiding;
- Kosten (van het kind, verdeling van de kosten tussen ouders, budget van de volwassenen, beschikbaar inkomen);
- Financiële compensatie;
- Inventaris van het vermogen, objectieve en subjectieve waarden, regels van vereffening en verdeling;
- Fiscale weerslag.

Onderwerpen die aan bod zouden moeten komen in de voortgezette vorming

- Groepsdynamieken, macht, leadership en afvaardiging;
- Systemiek, geweldloze communicatie, neurolinguïstische programmering, transactionele analyse;
- Sociogram, genogram van de familie, van de onderneming (daaronder begrepen tussen generaties; inbegrepen intergenerationele);
- Belangen en uitdagingen bij bemiddeling (machtsstrijd, machtspelletjes, enz.);
- Overige.
-

V. VALORISATIE VAN BEMIDDELINGSERVARING EN/OF VAN EEN NIET DOOR DE FBC-ERKENDE OPLEIDING

Elke bemiddelaar die geen door de FBC erkende vorming zou gevolgd hebben in België en die een erkenning vraagt zal deze verkrijgen na aangetoond te hebben dat de gevolgde opleiding beantwoordt aan de vereiste van inhoud en duur opgelegd door de FBC.

De kandidaat dient aan te tonen dat hij beschikt over voldoende kennis van het Belgisch recht en de wetgeving toepasbaar op de bemiddeling. Hij kan zich verplicht zien bijkomende opleidingen te volgen om de kennis bij te schaven over het Belgisch wettelijk kader.

De kandidaat moet een volledig dossier indienen in één van de drie landstalen (gemeenschappelijk dossier voor alle kandidaten) en zal daarnaast ook de attesten van slagen, het programma en de inhoud van de opleidingen dienen toe te voegen.

De bemiddelaars uit het buitenland, erkend in België, zullen ingeschreven worden op een lijst genaamd « Buitenlanders » gepubliceerd door de Federale Bemiddelingscommissie.

VI. OVERGANGSPERIODE

➤ Op 1 januari 2019 voor de commissie hangende dossiers

Worden behandeld door de organen van de Federale Bemiddelingscommissie op grond van hun respectievelijke bevoegdheden.

➤ Bemiddelaars erkend voor 1 januari 2019

Zij behouden hun erkenning, ondanks het in werking treden van de nieuwe wet en dienen nog steeds aan hun verplichting van permanente vorming te voldoen

➤ Bemiddelaars die voor 1 september 2019 hun opleiding volledig afgerond hebben

Blijven van het oude regime genieten en kunnen hun dossier voor hun erkenning indienen (basisopleiding en specialisatieopleiding) tot 1 september 2020.

➤ Opleidingsinstellingen

Moeten – willen ze hun erkenning bewaren – er op toezien dat de door hen georganiseerde opleidingen die niet voltooid zijn op 1 september 2019, voldoen aan het programma dat door de Federale Bemiddelingscommissie zal worden aangenomen na de inwerkingtreding van de wet van 18 juni 2018.

➤ Valorisatie van bemiddelingservaring

Er wordt de mogelijkheid voorzien om een dossier op basis van bemiddelingservaring voor te leggen. De kandidaat die een erkenning vraagt op die basis moet aantonen dat hij tijdens zijn beroepsmatige uitoefening van de bemiddelingspraktijk het geheel van competenties eigen aan de bemiddelaar verworven heeft. Hij verbindt er zich toe, voor de competenties die hij eventueel nog niet heeft verworven, de nodige opleidingen te volgen.

VII. VOORTGEZETTE FORMING – BEMIDDELING & EN SPECIFIEKE WETTEN

- MODULE « INTERNATIONALE FAMILIALE BEMIDDELING » - 30u –
- MODULE « BEMIDDELING IN DE GEZONDHEIDSZORG » - 30u –
- MODULE « BEMIDDELING IN HET ONDERWIJS » - 30u –
- MODULE « BEMIDDELING TUSSEN DADERS EN SLACHTOFFERS » - 30u –

Vooropleiding: module bemiddeling in familiezaken

De vorming moet het mogelijk maken om:

- dieper in te gaan op het internationaal privaatrecht;
- de werking van internationale verdragen te begrijpen;
- aanpakken van de preventie van kinderontvoeringen en het herstel van de familiebanden;
- verschillende culturen en godsdiensten te vergelijken; een methodologie te verwerven om de grensoverschrijdende conflicten beter te beheren.

De vorming omvat de volgende items:

I. Recht

1. Rechten van het kind en rechten van de mens;
2. Internationaal privaatrecht met betrekking tot de vermogensrechtelijke en erfrechtelijke aangelegenheden;
3. Internationale verdragen (Den Haag, Luxemburg, Brussel IIbis, Rechten van het Kind, enz.);
4. Bilaterale overeenkomsten en het exequatur van vonnissen;
5. Centrale autoriteiten (voorstelling, bevoegdheid, enz.);
6. Voorstelling van de herstelgerichte justitie.

II. Interculturaliteit en multiculturaliteit

1. Begrippen universalisme en differentialisme;
2. Binationale of multinationale en/of multiculturele koppels en families;
3. Context van migratie, emigratie en immigratie;
4. Sociologische en psychologische gevolgen voor de kinderen met verschillende culturele en godsdienstige achtergronden;
5. Impact van cultuur en recht.

III. Methodologie bij internationale bemiddeling in familiezaken

1. Specifieke kenmerken van deze bemiddelingsmethodologie;
2. Specifieke houding van de internationale bemiddelaar in familiezaken;
3. Relatie bemiddelaar en voorschrijvers (advocaten, procureurs, rechters, overheid, verenigingen, enz.);
4. Bijzondere tools in het licht van de afstand en de taalkundige verschillen (skype, e-mail, enz.);
5. Invloed van de tolk;
6. Aanleren en begrijpen van de bijzondere stappen in internationale situaties;
7. De relaties van de bemiddelaar met de politieke en gerechtelijke partners;
8. Voorbeelden van internationale bemiddeling in familiezaken en simulaties van internationale bemiddeling;

9. Specifieke kenmerken: deontologie – vertrouwelijkheid.

IV. Praktische oefeningen

N.B.

Er bestaan reeds enkele vormen die zich richten naar internationale familiale bemiddeling zoals daar o.m. zijn:

- Duitsland: georganiseerd door MIKK
- Frankrijk: georganiseerd door AMORIFE International-France
- België: georganiseerd door Child Focus
- Europees: georganiseerd door “Cross border mediation.eu”

MODULE “BEMIDDELING IN DE GEZONDHEIDSZORG” – min. 30 uur

De vorming omvat de volgende elementen:

1. Inleiding: algemene voorstelling van de organisatie van de gezondheidszorg in België; het Europees en Belgisch (wettelijk) kader van de bemiddeling in de gezondheidszorg;
2. Bemiddelingsinstanties in de sector van de gezondheidszorg [de federale commissie “rechten van de patiënt” (FCRP) + uitgebracht advies, de federale ombudsdienst “rechten van de patiënt” en de lokale bemiddelende functie];
3. *Juridisch kader van de zorgrelatie waarin een beroep kan worden gedaan op de bemiddelaar*: verplichtingen en burgerlijke aansprakelijkheid (contractueel en extra-contractueel);
4. Specifieke bemiddelingspraktijk buiten het ziekenhuismilieu en in de psychiatrie;
5. Overlegplatform geestelijke gezondheidszorg (OPGG), enz.;
6. *Ethiek en deontologie, beroepsgeheim, vertrouwelijkheid, onafhankelijkheid*;
7. Voorwaarden waaraan de bemiddeling moet voldoen in de ziekenhuizen (onafhankelijkheid, neutraliteit en onpartijdigheid van de bemiddelaar, beroepsgeheim, toepassing van de rechten van de patiënt, kunst van de bemiddeling, alsook de infrastructuur, de personen en de middelen ter beschikking van de bemiddelingsdienst);
8. Specifieke kenmerken van de bemiddeling (huishoudelijk reglement, wijze van werving en functieprofiel van de bemiddelaar, opdrachten en taken, positionering binnen de structuur, activiteitenverslag en financiering);
9. *Rechten van de patiënt* (wet van 22/08/2002¹): recht op kwaliteitsvolle dienstverlening, vrije keuze van de beroepsbeoefenaar, recht op vrije en geïnformeerde toestemming, patiëntendossier – daaronder begrepen de elektronische gegevens, enz.;
10. Vertegenwoordigen van minderjarige of wilsonbekwame patiënten;
11. Het Fonds voor de medische ongevallen (FMO) (Wet 31/03/2010) – vergoeding van de

¹ BS, 26/09/2002.

- schade opgelopen als gevolg van de gezondheidszorg²;
12. Europese context en bemiddeling in bijzondere situaties; orgaandonatie, transplantatie, euthanasie, palliatieve zorgen, enz.
 13. Bemiddeling in het kader van dwingende maatregelen (opsluiting, internering, bescherming van geesteszieken, enz.);
 14. Bemiddelaars en rol van andere tussenkomende actoren of organisaties: Nationale Raad van de Orde van geneesheren (uitgebracht advies), juridische cellen van de ziekenfondsen, aanvullende verzekeringen voor geneeskundige zorg, enz.;
 15. Problematiek van het niet-betalen van facturen voor verzorging verstrekt in een contractueel kader (toestemming van de patiënt, onrechtmatige clausules, interpretatie in geval van twijfel over de betekenis van een clausule, enz.);
 16. *Kritische reflecties over* moeilijkheden waarmee de bemiddelaar te maken krijgt bij de uitoefening van zijn taak: inzonderheid de onafhankelijkheid van de bemiddelaar in het institutionele kader, enz.;
 17. *Klachtenbemiddeling (wet van 22/08/2002³ in het kader van de 6^e staatshervorming;*
 18. Methodologische tools: activiteitenfiche (evaluatie van geschillen waarin werd bemiddeld, “categorisering” van klachten, tevredenheidsenquête bij de bemiddelden, enz.);
 19. *Geschriften inzake bemiddeling* in het domein van de gezondheidszorg;
 20. *Beroepsverenigingen van bemiddelaars in zorginstellingen* (AMIS⁴, VVOVAZ⁵, enz.).
- Praktische oefeningen in bemiddeling.

MODULE “BEMIDDELING IN HET ONDERWIJS” – min. 30 uur
--

De vorming omvat de volgende items:

I. Bemiddeling in het onderwijs

1. Bemiddeling in het onderwijs in de wereld;
2. Bemiddeling in het onderwijs in België: verschillende decreten, opdrachten, enz. – stand van zaken en perspectieven;
3. Specifieke kenmerken van het bemiddelingsproces: stap voor stap;
4. Bemiddelaar in het onderwijs en zijn beschikbare tools;
5. Analyse van de vraag en praktijkoefeningen;
6. Preventieve maatregelen: bemiddeling door gelijken of bemiddeling door de leerlingen, zijn eigen bemiddelaar worden, opleidingstraject waarbij de kinderen via oefeningen voorbereid worden om bemiddelaar te worden, praatgroepen, enz.;
7. Houding van de bemiddelaar en socio-professionele attitudes;
8. Opdracht, kader (intern – extern) en ethiek van de bemiddelaar;
9. Rooster voor zelfobservatie.

² BS, 02/04/2010

³ BS, 26/09/2002.

⁴ Association des Médiateurs en Institutions de Soins

⁵ Vlaamse Beroepsvereniging Ombudspersonen van alle Zorgvoorzieningen

II. Conflict, pesterijen en geweld op school

1. Systeem om het conflict in het onderwijs te beheersen: vier modellen;
2. Spiraal van het geweld: hoe is het zo ver kunnen komen? Hoe eruit geraken?;
3. Geweld voorkomen: vijf regels om het ontstaan van conflicten te voorkomen;
4. Herstelgerichte discipline: beginselen;
5. Sanctie en herstel.

III. Valkuilen en grenzen – onafhankelijkheid van de bemiddelaar

1. Grenzen van het optreden van de bemiddelaar in het licht van de context en de toepasselijke wetgeving;
2. Te vermijden valkuilen: verwarring en dubbele rol van de bemiddelaar;
3. Actieplan en stappen voor een ruimte van bemiddeling;
4. Voorwaarden voor bestendinging.

IV. Praktische voorbeelden van bemiddeling.

MODULE “BEMIDDELING TUSSEN DADERS EN SLACHTOFFERS” – min. 30 uur

De vorming omvat de volgende items:

Minderjarige daders : herstelgericht groepsoverleg – familieconferentie – rondetafelgesprek, enz

I. Bemiddeling als aanvulling op een plaatsingsmaatregel, een prestatie van opvoedkundige aard, enz.

1. Evolutie van de wet op de kindbescherming (15/05/1912) en de jeugdbescherming (8/04/1965);
2. Gerechtelijke en sociale bescherming – maatregelen ten aanzien van kinderen, volwassen ouders;
3. Communautarisering van de jeugdbescherming;
4. Decreet Franse Gemeenschap inzake hulpverlening aan de jeugd (4/03/1991), **decreet bijzondere jeugdbijstand van 7/03/2008, decreet integrale jeugdhulp van 12/07/2013.** (recht op gespecialiseerde hulpverlening, op inachtneming van de fundamentele rechten, voorrang aan hulpverlening in de leefomgeving, voorrang aan algemene preventie, onttrekking aan de gerechtelijke macht, bescherming van verlaten kinderen, afstemming van de diensten, informatie en opleidingen, enz.);
5. Wijzigingswetten (maatregelen voor de ouders en de minderjarigen, territoriale bevoegdheden, procedure, enz.);
6. Bemiddeling in het kader van de jeugdbescherming;
 - onderwerp van de bemiddeling: materiële schadeloosstelling / relationeel conflict, enz.;

- rechtstreekse / onrechtstreekse bemiddeling – pedagogische doeleinden, enz.;
- werkkader:
 - bemiddeling via het parket: onttrekking aan de gerechtelijke macht, alternatief voor sepot, enz.;
 - bemiddeling via de jeugdrechter: bij beschikking, eenvoudige brief, enz.;
 - bemiddeling via de rechtbank: bij vonnis;
 - bemiddeling buiten justitie: onttrekking aan de gerechtelijke macht;
- aanvaardingscriteria voor bemiddelingsdossiers:
 - identificatie van het slachtoffer;
 - erkenning van de feiten door de dader;
 - criteria inzake de ernst, de tijd, de termijn, enz.;
- akkoord van de partijen (D/S) voor de bemiddeling: soms pluraliteit van daders, slachtoffers; informatie van de partijen inzake de bemiddeling, de inzet, enz.;

2. Plaats van het gesprek;

3. **Wie is aanwezig bij het gesprek:** de minderjarige en ? (vertrouwenspersoon, ouders, advocaten, enz., hun rollen en plaatsen);

4. **Akkoord:** inhoud vanuit relationeel perspectief, schadeloosstelling, enz.;
 waarde van het akkoord: nadere regels, naleving van het akkoord, vermelding van een termijn (uitvoering van het akkoord), inhoud (zie omzendbrief van 5 december 2001 betreffende het bemiddelingsproces);

- gevolg ingeval geen akkoord wordt bereikt;
- beperkingen van de bemiddeling / bemiddelaar: duur, verwachtingen en evenwicht van de partijen, enz.

Meerderjarige daders

1. Bemiddeling in strafzaken (binnen/buiten gerechtelijke logica): 10/02/1994, 24/10/1994, 22/06/2005);
2. Bemiddeling tussen volwassen daders en slachtoffers;
3. Verschillende modellen om strafrechtelijke geschillen te behandelen;
4. Plaats van de bemiddeling binnen/buiten het gerechtelijk systeem;
5. Modellen voor bemiddeling tussen dader en slachtoffer (herstelgericht – retributief – therapeutisch – restitutief);
 - nadruk op het slachtoffer (2002, Walgrave, Leuven);
 - nadruk op het herstel van de sociale banden (2003, Bonafé-Schmitt, Lyon);
6. Gevolgen van het tot slachtoffer maken (schuld, angst, woede, medelijden, enz.), begrip, zin van het delict, uitdagingen, enz. Banden tussen slachtoffer en delinquent? psychologisch proces – delinquent – zin van de overtreding, bereidheid tot herstel, erkenning, betrokkenheid, bewustwording, responsabilisering, enz.;
 - cirkel van het geweld, agressie, pesterijen, enz.;
 - dader: pathologische persoonlijkheid, agressie, perversie, enz.;
 - slachtoffer: persoonlijkheid, enz. - lijden, rouw;

7. Bemiddeling tussen dader en slachtoffer: bijvoorbeeld tassendiefstal;
8. Strafrechtelijke bemiddeling in familiezaken: bijvoorbeeld partnergeweld, niet afgeven van kinderen, enz.

Bemiddelingsproces tussen dader/slachtoffer en herstelgerichte justitie.

1. Doel: herstel van het slachtoffer – responsabilisering van de dader;
2. Steun van de volledige omgeving van de dader bij zijn keuze om een verzoening na te streven;
3. Rol van de advocaat;
4. Reflecties: over de paradox van de gedwongen hulpverlening, over de verandering vanuit maatschappelijk perspectief, vanuit het perspectief van het individu.

Organisatie en uitdagingen van de bemiddeling in strafzaken

1. Belang voor de partijen (dader/slachtoffer) – vóór vonnis, bijvoorbeeld lokale bemiddeling;
2. Procedure (22/06/2005) – het kader, de rol van de magistraten (PK, onderzoeksrechter, enz.), advocaten;
3. Deontologie (vertrouwelijkheid van het proces, – onafhankelijkheid van de bemiddelaar , enz.)
4. Partnerschap: diensten voor bijstand aan rechtzoekenden (D/S) – justitieassistenten (slachtofferonthaal, probatie, enz.), herstelconsulenten, enz.

Organisatie en inzet van de bemiddeling – stadium van de strafuitvoering

1. Belang voor de partijen (dader/slachtoffer) – na vonnis; voor de dader – veroordeelde, gedetineerde, enz. en voor het slachtoffer of de slachtoffers;
2. Vanuit persoonlijk, psychologisch perspectief;
3. Bemiddelingsproces;
4. Partnerschap;
5. Duur – gevolgen voor het slachtoffer, voor de dader;
6. Verval van de strafvordering.

Praktische oefeningen inzake bemiddeling

